

- Yeni kitabınız çap olundu, uğurlu olsun. Bu barədə danışaq.

- Çox sağ olun. "Sağ qalan varmı?" adlı şeirlər kitabım "Ədiblər" yayımları çərçivəsində nəşr olunub. "Ədiblər" yayımları olaraq yeni bir layihəyə başlamaq istəyirəm. Həm gənc yazarları, həm də bizə maraqlı gələn digər müəllifləri çap etməyi planlaşdırırıq. İlk olaraq da öz kitabım çap olundu.

- Yeni şeir kitabı çıxartmaq ehtiyacı hardan yarandı? Oxucularınız tələb edirdi, yoxsa, özünüz yeni kitab çıxartmaq vaxtı olduğu qənaatına gəldiniz?

- 2015-ci ildə "Tanrının kölgəsi" adlı şeirlər kitabım çap olunmuşdu. Reaksiyalar yaxşı idi, ancaq yenidən çapa ehtiyac duydum. Özümün əmin olduğum, eyni zamanda 2015-ci ildən sonra yazdığım şeirləri çap etdirmək istəyirdim. Burada sifir bir məqsəd vardı desəm, yalan olar. Birincisi, özüm istəyirdim bu kitabı çıxarıram. Həm də ixtisasım dəyişdi, müəyyən sahədə işə başladım, əlimdə kitabım yox idi. Buna görə lazım oldu. Açıq etiraf edirəm ki, kitabı da özüm çıxartmamışam. Bir dost var, o dəstək olub.

- Bu şeir kitabınızda hansı şeirlər toplanıb? Köhnə kitabınızdan da şeirləriniz varmı?

- Bəli var. Ən sevdiyim şeirləri bura da salmışam. Amma yarısından çoxu yeni şeirlərdir. Yeni şeirlərim daha çox sevgiyə aiddir. Birinci kitabda isə daha çox müharibə mövzusu öz əksini tapmışdı. Bu da qınaq obyektimiz olmuşdu. Lakin son dövrlər sevgi şeirləri daha çoxdur.

- Adətən, şairlər yaradıcılığa erkən yaşda sevgi şeirləri ilə başlayır və sevilirlər. Siz isə müharibə şeirləri ilə sevilirsiniz. Bu nə ilə bağlıdır?

- Həssas adamlara həyatında baş vermiş hadisələr daha doğma olur, həmin mövzuda daha ürəklə yaza bilirlər. Mən hərbi işləyərək cəbhə bölgəsində, səngərdə olmuşam. Səngərdə gördüyüm hadisələr həyatımda daha dərin iz buraxıb, nəinki sevgi yaşantıları. Səngər həyatımda sevgidən daha çox iz buraxıb, ona görə müharibə mövzusu uğurlu alınıb. Uzun müddət keçib, səngərdən uzaqdayam, artıq sevgi mövzusu daha çox təsir edir mənə.

- Belə çıxır ki, sizə nə yaxındır, o mövzuda daha yaxşı yazırsınız?

- Daha çox ruhsal olaraq o hadisələri duymaq lazımdır. Amma bu o demək deyil ki, bu gün başıma nə gəlibse, o haqda yazmalıyam. Sadəcə, səngərdə baş verən hadisələr məni çox təsirləndirmişdi. Başqa bir rəqəsdən baxa bilmirdim. Baxanda da yuxumda daha çox səngər görürdüm.

- Demək istəyirsiniz ki, sevgi bekarlığın işidir. Həyatda daha ciddi şeylər var, müharibə kimi. Onu yaşayan insanlar üçün sevgi cəzbedici görünür...

- Bizdə şairlər həmişə sevgi şeirlərində ilişib qalırlar. Mənə görə şair nə qədər populyar olur olsun, sevgi şeirlərində ilişib qalır, o, əsl şair deyil. Əsl şair olmaq üçün 6 şərt var: müharibə, sülh, Tanrı, şeytan, təbiət və sevgi. Bu mövzularda yaza bilən insanı şair adlandırmaq olar. İstedadlı və ya istedadsız olmaq isə artıq başqa məsələdir. Mən özüm də hiss elədim ki, sevgi şeirləri yazmaq lazımdır. Düzdür, bu planlı şəkildə olmadı. Bu o demək deyil ki, mən illərle oturub sevgi şeirləri yazacağam. İnsan nəyinsə içində ilişib qalmamalıdır. O ki qaldı, sevgi mövzusunə, bizdə belə məqamda ancaq iki insanın bir-birinə olan sevgisi nəzərdə tutulur. Amma dənizə, pişiyə, ağaca da sevgi ola bilər. Sevginin bir formasında ilişib qalmaq olmaz. Arada istiqaməti dəyişdirmək lazımdır.

- İşinizlə əlaqədar rayonda yaşayırsınız. Rayon mühtinin yaradıcılığınza ne kimi təsiri olub?

- Bəli, hal-hazırda Siyəzən rayonunda yaşayıram. Əslində, müəllim olmaq heç vaxt ağımdan keçməyib, bu, mənim üçün uzaq sahnə idi. Yayda hazırlaşdım, dövlət imtahanı verdim. İstəyim kənd yerinə düşmək idi. Bir qədər dağlıq, meşə olan bir yer. Çünki bütün gün "Tarçoviy"da olurdum. Artıq yorulmuşdum. Asfalt üstü, suni insanlar, əl ilə hazırlanmış gözəlliklər məni sıxırdı. İndi orada həftənin sonuna kimi işləyirəm, həftəsonu şəhərə gəlirəm. Təsir ondan ibarətdir ki, ən yaxşı sevgi şeirləri orada yazıldı.

- Şagirdləriniz sizin şairliyinizi, şeirlərinizi bilirlər?

- Əvvəllər istəmədim bilsinlər. Müsahibələrindən çıxandan sonra, dedilər ki, müəllim, niyə gizlədirdin? Mən özümü gizlətməyi sevirdim. Səngərdə olanda da yoldaşlarımla yaradıcılığımı xəbərsiz idilər.

- Siz üçün şeir yazmaq daha çətin dir, yoxsa müəllim?

- Şairliyə peşə kimi baxmıram. Düzdür, o işlə sonra planlı şəkildə məşğul olmağa başlayırsan. Bunu heç düşünmürəm.

- Sizin üçün şeir yazmaq asandır, yoxsa bir uşağa təlim-tərbiyə vermək?

- Mənim üçün bir uşağa təlim-tərbiyə vermək daha çətin dir. Şairlik sənin öz hisslərinindir. Onun sayəsində içində tərbiiyələndirən. Amma sən məktəbdə başqa bir ruhu da tərbiiyələndirirsen. Yeni, müəllim olmaq daha çətin dir.

- Əksər şairlərimizin həyat və yaradıcılığını oxuyanda, görürük ki, onlar da ixtisas olaraq filologiyayı bitirib, müəllim işləyiblər. Nədənə, sonradan bu ənənə pozuldu. İndi şairlərin çoxu başqa peşələrlə məşğul olurlar. Siz isə yenidən o ənənəyə qayıtmırsınız...

- Bu barədə düşünmüşəm. Bu, bir qədər Sovet dövrünün ənənəsi, təhsilə verilən qiymət idi. Sonradan istər maddi, istərsə də hörmət baxımından müəllimin adı bizim cəmiyyətdə əvvəlki mövqeyini itirdi. Amma bu sahə ilə yanaşı, başqa sahədə işləyəndə çətin olur, enerjini alır. Publisistika yaradıcılığa ayırmağa vaxt qoymur.

- Sizin üçün ideal oxucu auditoriyası necə olmalıdır?

- Səmimi desəm, mənim üçün hədəflənmiş oxucu kütləsi var. Lakin buna kütlə deməyəm. Heç vaxt kütlə şairi olmaq istəməmişəm, bundan sonra da istəmirəm. Dediğim təbəqə aristokrat, elitər (bu maddi baxımdan yozulmasının) bir təbəqədir. Mən həmişə istəmişəm ki, o təbəqə mənim ruhumu duysun. Bütün kütlənin sevdiyi bir şair adı çəke bilməzsiniz.

rulmasaydım, tanımaqzım və başa düşməzdim.

- Bəlkə bu ejoizmlə bağlıdır. Kişilər hər mövzuda özlərinə haqq qazanmağı sevirler. Bəlkə bu da özünə haqq qazanmağı üçün yazılmış bir şeirdir?

- Maraqlı fikirdir, bu barədə düşünməmişdim. Əslində, insan bütün əməlləri ilə demək istəyir ki, sevdiyim dəyərlidir. Bu şeir də içimdən gəldi. Başqalarına görə yazılmamışdı. Yazandan sonra paylaşımdı, çox bəyənilədi. Deyərdim ki, özü öz taleyini yaşayan şairlərdəndir.

- "Çətin keçib uşaqlığım" adlı şeiriniz var, ele yazılıb ki, sanki öz dilinizdəndir, amma əslində, bütöv cəmiyyətin uşaqlarının həyatını əks etdirir. Bu şeirin yaranma tarixçəsi mənə maraqlıdır.

- O şeir mənim öz həyatımdır. Altı il bundan qabaq yazmışam. Ola bilsin ki, bəzi insanların həyatı ilə üst-üstə düşür, amma tamamilə, öz yaşantılarımdır.

- Şeirlərinizdə yaşadığınızı yazmağınız hiss olunur. Sizcə, şair yaşadığını yazanda daha uğurlu olur, yoxsa yaşamaq istədiklərinizi?

- Poeziyası güclüdürsə, bunu ele də fərqi yoxdur. İstedadı varsa, istəyir yuxusunu yazsın, yenə də uğurlu alınacaq. Bir şeyi yaşayıb, onu istedadla yazırsansa, onda həm də səmimiyyət yaratmış

O şeir mənim həyatımdır

Emin Piri: "Səngərdə gördüyüm hadisələr həyatımda daha dərin iz buraxıb, nəinki sevgi yaşantıları"

Çünki, kütlə, ədəbiyyatı yaşada bilməz. Ədəbiyyatı elita yaşadır.

- Sizcə, şeirlərinizlə o elitaya xitab edə bilərsiniz?

- Son dövrlər mənə göndərilən məktublar, fikirlər göstərir ki, edə bilərəm. Bundan məmnunam. Əslində, kitabımın da yenidən çapını müəyyən mənada o təbəqəyə görə istədim.

- Şeirdə öyrədiyiniz bir tərz varmı? Hansı vəzndə yazmaq sizin üçün daha əhəmiyyətli və rahatdır?

- Mənə görə heca vəznə rahatdır, lakin fikirlərimi sərbəst şeirdə daha yaxşı ifadə edirəm. Sərbəst şeirlərim çoxdur, amma hecəda da yazdım ki, deməsinlər bu vəzndə şeir yazma bilmir. Maraqlıdır ki, heca vəznli şeirlər daha yaxşı alındı.

- Sizin "Boşanmış qadın" adlı şeiriniz var. Bizim cəmiyyət üzündə xarakterikdir. Amma mənə ele gəlir ki, şeir çox uzanır. Bu qədər sadaləmələr nəyə lazımdır? İfadə etmək istədiklərinizi daha qısa yaza bilərsiniz?

- Bizim cəmiyyətin yaşama tərzini mənim də həyatıma sirayət etmişdi. Mənim də düşüncələrimdə belə qadınlar qınanılırdı. Sonradan boşanmış qadına vurulmuşdum. Onda baxış bucağım dəyişdi. Uzun yazmaq məsələsinə gəlincə, yəqin ki, müşahidələrimin hamısını siçdirmək istəmişəm.

- Kişilər qadınları təkcə boşanma mövzusunda deyil, digər mövzularda da günahlandırır. Poeziyada bunun məşhur nümunəsi İran şairi Fərrux Fərruxzadədir. Ərindən boşandığına görə, bütün həyatı boyu övladını ona göstərməyiblər. Maraqlıdır ki, kişilərin qadınları başa düşməsi üçün mütəlxə o vəziyyətdə olan bir qadına vurulması lazımdır?

- Bəlkə də... Mən etiraf edirəm ki, v-

niz və hamı sizi sevsin?

- Əlbəttə, 100 nəfərin sevgisindənə, 1000 nəfərin sevgisi daha yaxşıdır. Belə deyək, insanın iddiaları istedadını qabaqlayanda, o insan həm öz istedadını məhv edir, həm də mənəvi və şəxsi faciəyə varurlandır. İddialar çox ola bilər, lakin buna zaman prinsipi qoymalısın. Bunu zamanla etməlisən. Ola bilər ki, sən Xalq şairi adına layiqsən, amma sən bunu 30 yaşında istəyəndə, özünə boş yer düşmənlər qazanırsan. Alınmayanda isə bu, sənə məhvə aparır, içini qurudur. Xalq şairi titulu gəlirdə isə hər bir yazar bunu istəyər. Amma mən istəsəm belə, özümə güllünc görürəm. Məndən də yaşca böyük, sənət yolunda çətinliklər çəkmiş insanlar var. Hər bir insan özü bilir ki, özündə hansı dəyərlər malikdir.

- Sizcə, niyə yaradıcı insanlar şöhrət qazanmaq istəyirlər? Məsələn, Selincer çox uğurlu bir roman yazandan sonra kənara çəkilmədi.

- Şöhrət qazanmaq bir saniyənin içindədir. Azərbaycanda içi mən qarışıq hər hansı bir gənc elə bir status yazar ki, bütün xalq onu tanıyır. Amma bunu kimsə bacarmır, kimsə özünə siçşirdir. Mən var elə məşhurluq, birdə var ciddi məşhurluq. Hər hansı bir futbolçu kimsə yumruq atanda da məşhurlaşa bilər. Bir də var ki, Ronald-

do, Messi səviyyəsində məşhurluq. Mən məşhurluq deyəndə şeirlərimə görə məşhurluq nəzərdə tutaram. Hər hansı bir qalmaqla yox. Sonradan sən hər hansı yaxşı əsərin olanda da o qalmaqların kölgəsində qalır. Bunu sonradan hiss edərsən və sənə əzab verir. Əvvəllər pul, maddiyyat mənim üçün çox əhəmiyyətli bir şey idi. İndi götürəm ki, kapitalist dünyada gücə sahib olmaq istəyirsən, mütəlx pul lazımdır.

- Müharibə mövzusunda şeirlərinizin olması herb sahəsində çalışmağınızla əlaqəlidir?

- Həm səngərdə olduğum müddətdə mənə çox təsir etmişdi, həm də 90-cı illərdə Qubadlı qaçqınlarının 90 faizi Sumqayıta gəlmişdi. Məktəbə də gəlmiş məşhurlaşmışdılar. Səfiri bir hissəsində qaçqın ailə yaşayırdı, bir hissəsində biz dərs keçirdik. Sanki Sumqayıt cəbhə bölgəsi idi. Bunlar da mənə çox təsir edirdi.

- Həmişəlik rayonda qalıb yazıb yaratmaq istəyirsiniz? "Təbiət şairi" imici yaratmaq arzunuz var, yoxsa şəhər həyatı sizi daha çox çəkir?

- Mən ikili həyatı daha çox xoşlayıram. Nə kənddə tam yaşamaq istəmirəm, nə də şəhərdə. Şəhərdən bezəndə, nəse mənəvi boşluq hiss edəndə təbiətə gedirəm. Təbiətdə o təbiilikdən bezəndə isə insanların yaratdığı gözəllikləri görmək üçün şəhərə gəlirəm. Şəraitim olsa, orda da yaşayıram. At ilxım olsa, stadionum olsa, qalaram orada. Mənim üçün daha çox xoş olar.

- Müasir ədəbi prosesdə oxuduğunuz şairlər varmı?

- Gənclərdən İntiqam Yaşar, Ramil Əhməd, Aqşin Evrəni, Aqşin Yeniseyi, Ulucay Akifi, Alik, Emili, Anar Amini və s. bəyənilir oxuyuram. Düzdür, indiki bəziləri yadımdan çıxdı, amma istedadlı gənclərimiz çoxdur. Nəsr baxımından danışmaq haqqımın olduğunu düşünürəm. Xanılardan isə heç kimin adını çəke bilmədim. Qadınlar müqayisəyə gəlmir.

- Azərbaycan qadını niyə kişilərdən daha yaxşı yaza bilmiş?

- Bu bütün dünyada belədir. Poeziya qadın nəfəsidir. Qadın qadını daha yaxşı anlaya bilər. Bizdə qadının yaxşı yaza bilməməsi yaşam tərzini ilə bağlıdır. Hər hansı bir qız Emin Pirinin yaşadığı həyatı yaşasaydı dahiyənə əsər yaza bilərdi. Həm də azadlıq anlayışı qadınlarımızda boğulub. Onlar öz ruhlarının yox, dikte olunmuş ruhların ardınca gedirlər. Yaradıcılığa təsir edən amil həyatdır. Dünya ədəbiyyatına da baxsaq, sifir mütaliyyə vaxtı sərf edən çox uduzub. Bir var başqasının həyatını oxuyub öyrənirsən, bir də var ki, sən bərbəşə özünü oxuyasan. Bir var orijinal kitabdan oxumaq, bir də var nüsxədən oxumaq.

Söhbətledi: Cahan Seyidzadə